

mensenkennis
opvoeding
persoonlijke groei

3^e jaargang nr. 3
mei 1981

tijdschrift voor
individualpsychologie

dit blad is een uitgave van de nederlandse werkgemeenschap voor individualpsychologie NWIP
en de stichting voor toepassing van de individualpsychologie STIP

mensenkennis opvoeding persoonlijke groei

Mei 1981, 3e jaargang nr. 3

Mensenkennis, Opvoeding en Persoonlijke Groei is voortgekomen uit de samenvoeging van het blad van de S.T.I.P. "OPVOEDING en ZELFOPVOEDING" (7e jaargang nr. 3) en het "MEDEDELINGENBLAD" van de N.W.I.P. (30-e jaargang nr. 3) Het blad is bestemd voor iedereen die belangstelling heeft voor de leer en de toepassing van de INDIVIDUAL-PSYCHOLOGIE van ALFRED ADLER. Het blad wordt toegezonden aan de leden van de N.W.I.P. en aan iedereen die d.m.v. een jaarlijkse bijdrage van minimaal f 25,- het werk van de S.T.I.P. financieel mogelijk maken.

REDAKTIE

namens de N.W.I.P.: *Alie Huismans en Lente Richard-Stuurman*, namens de S.T.I.P.: *Adrie en Miep van der Horst en Hans Maussen*
Lay-out, samenstelling, typewerk en administratie: *Miep en Adrie van der Horst*
Ofsetdruk: *Fa. Kemperman Arnhem/Westervoort*
Oplage: 600 stuks

Losse nummers f 5,- incl. porto

ADRESWIJZIGINGEN A.U.B. ZENDEN NAAR
S.T.I.P. Postbus 16
6930 AA WESTERVOORT

Sekretariaat S.T.I.P.
Organisatie van lezingen en studie/trainingsdagen
HUIZINGALAAN 50, 2105 SL HEEMSTEDE
Telefoon 023-287605
Solveig en Gerlach v. Andel-v.d. Hoeven

Penningmeester S.T.I.P.
Teisterbantstraat 28, 6825 CK ARNHEM
Telefoon 085-615558
Mrs. Maria Dekkers
Postgiro 3101100 (t.n.v. STIP-Arnhem)

Redactie M.O.Pg. (namens de S.T.I.P.)
Boekenverkoop en documentatie STIP
Vredenburgstraat 47, 6931 EC WESTERVOORT
Telefoon 08303-2964
Miep en Adrie van der Horst

De Nederlandse Werkgemeenschap voor Individualpsychologie N.W.I.P. en de Stichting voor Toepassing van de Individualpsychologie S.T.I.P. zijn twee aparte onafhankelijke organisaties die beiden de Individualpsychologie in Nederland vertegenwoordigen. Ook in verscheidene andere landen bestaan soortgelijke organisaties die worden overkoepeld door de International Association of Individual Psychology.

INHOUDSOPGAVE

- Blz. 37 Bemoediging bij pre-verbale kinderen
- 43 Schrift als symbool
- 48 STIP-mededelingen en (bestuurs)functiewijzigingen
- 50 Samenleven in huwelijk en partnerschap, kan men dat leren?
- 56 De ouder als supporter
- 59 'Speciale tijd' een noodzakelijke maar onderschatte strategie

Het volgende nummer van "mensenkennis, Opvoeding, Persoonlijke groei", verschijnt in juli 1981
Bijdragen voor dat nummer kunt u inzenden tot 1 juli a.s.

Mist u nog één of meerdere exemplaren van dit tijdschrift, weet u in uw kennisgeving mensen die mogelijk belangstelling hebben voor de individualpsychologie, er zijn nog uitgaven verkrijgbaar van deze en van vorige uitgaven. Deze aautgaven kunt u aanvragen bij: S.T.I.P.

Postbus 16
6930 AA WESTERVOORT

Sekretariaat N.W.I.P.
Kursusleiding

Raphaëlstraat 18', 1077 PT AMSTERDAM
Telefoon 020-794363
Mrs. B.J.M. (Dien) Strobosch-van Duijne

Penningmeester N.W.I.P.
Laan van Parijs 124, 2034 EJ HAARLEM
Telefoon 023-340088
Hr. P. Hummel
Postgiro 476400 (t.n.v. NWIP-Haarlem)

Redactie M.O.Pg. (namens de N.W.I.P.)

Bergmolen 44, 1035 BB AMSTERDAM
Telefoon 020-311343
Alie Huismans

Bestelformulier voor

boeken en brochures

Zenden aan:
STIP, afd. documentatie
Postbus 16
6930 AA WESTERVOORT

.... Laat ze vechten (16 pag.) f 1,- *f.....	<i>Literatuur over opvoeding</i>
.... Grondregels voor een praktische opvoeding (10 pag.) f 1,- *f.....	<i>Epochen, in twee S.T.I.P.</i>
.... De angst van het kind (28 pag.) f 3,50 *f.....	
.... Uitspraken van Dreikurs f 1,50 *f.....	
.... Een eerste kennismaking met individualpsychologie (20 pag.) f 2,- *f.....	
.... Een kijk op stotteren (42 pag.) f 6,50 f.....	
.... Vroege jeugdherinneringen als een projectietechniek (21 pag.) f 6,- *f.....	
.... Handleiding voor leid(st)ers van oudergespreksgroepen, behorende bij "Kinderen dagen ons uit" (103p)/10,- f.....	
.... Oefenboekje voor oudergroepen, behorende bij "Ouders en kinderen, vrienden of vijanden" (37 pag.) f 5,- f.....	
.... Uittreksel uit Dreikurs' Erantuging als Lernhilfe (stencil) (20 pag.) f 2,- *f.....	
.... Kinderen dagen ons uit (315 p) f 26,50 f.....	<i>Boeken</i>
.... Ouders en kinderen, vrienden of vijanden (302 P) f 26,50 f.....	
Verzendkosten (alleen voor niet-begunstgers) (5,-) f.....	
Naam:	
Adres:	
P.C.+Woonplaats:	

Alte u 10 stuks of meer bestelt, wordt de verzendkosten van 5,- tot 25,- van de prijs afgetrokken.

Aanmeldingsformulier

Zenden aan:
Sekretariaat STIP
Huizingalaan 50
2105 SL HEEMSTEDE

*Ik heb belangstelling voor het werk van uw stichting
noteert u mij voor een abonnement op uw blad
Mensenkennis en Persoonlijke groei.
Als begunstiger zal ik een jaarlijkse bijdrage
overmaken van f..... op giro nr. 3101100 t.n.v.
S.T.I.P. Arnhem. (Na aanmelding ontvangt u een
acceptgirokaart)

Naam: .....

Adres: .....

P.C. en Woonplaats: .....

Telefoon: .....

(Ev. beroep) .....

*Ik wil daadwerkelijk meehelpen om de doelstelling van de stichting waar te maken door:

- * deelname aan een werkgroep
- * opnemen van een werkgroep en deze begeleiden
- * een inleiding houden
- * helpen met de publiciteit
- * meewerken in de organisatie van de S.T.I.P.
- * typewerk/vertaalswerk/administratief werk doen

*Ik wil inlichtingen over:

*Graag doorhalen wat niet van toepassing is.

NWIP

NEDERLANDSE WERKGEMEENSCHAP
VOOR INDIVIDUALPSYCHOLOGIE

De doelstelling van de NWIP is:

Bestudering en ontwikkeling van de individualpsychologie van Alfred Adler.
Bestudering van grensgebieden en verwante stromingen.
Bevordering van de toepassing van de individualpsychologie in al die situaties waarbij menselijke relaties een rol spelen, zoals in opvoeding, zelfontplooiing, partnerschap, psychotherapie, hulpverlening, leiderschap en allerlei vormen van hulpverlening.

De NWIP realiseert dit door:

Het organiseren, al sedert 32 jaar, van een avondkursus I.P. Het organiseren van voordrachten en studiekringen. Het samenwerken met verwante organisaties in nationaal en internationaal verband. Het uitgeven van dit blad.

STIP

STICHTING VOOR TOEPASSING VAN
DE INDIVIDUALPSYCHOLOGIE

De doelstelling van de STIP is:

Bekendmaking en verspreiding van de principes van de individualpsychologie van Alfred Adler.
Bevordering van de toepassing van deze principes in opvoeding, zelfopvoeding, onderwijs en bedrijfsleven.
Hulp bieden bij de praktische toepassing van de individualpsychologie.
De S.T.I.P. richt haar activiteiten zowel naar beroepskrachten als naar de geïnteresseerde 'leek'.

De STIP realiseert dit door:

Het adviseren bij het oprichten van gespreksgroepen van ouders, opvoeders, leerkrachten en andere belangstellenden.
Het geven van voorlichting, ook aan 'leken'.
Het vervaardigen van brochures en ander voorlichtings- en studiemateriaal.
Het organiseren van lezingen, studiedagen en studieweekenden.
Het vertalen en doen uitgeven van I.P. boeken en artikelen.
Samenwerken met verwante organisaties.
Het uitgeven van dit blad

INDIVIDUALPSYCHOLOGIE

Het is gebieden dat de visie van de individualpsychologie (I.P.) op de persoonlijkheid van de mens van groot nut is in de pedagogie, de orthopedagogie, de psychotherapie en alle beroepen waarin intermenselijke relaties belangrijk zijn.

Een korte beschrijving van deze visie volgt hier als eerste kennismaking.

De I.P. ziet de mens als een doelstrevend wezen. Het kind vormt zich uit zijn ervaringen en mening over zichzelf, zijn waarde zijn plaats in de wereld. Op deze basis gaat het zich een onbewust doel stellen dat streven bevat als superioriteit, zelfverwezenlijking, sociale integratie enz.
Dit zelfgekozen doel gaat dan sterk motiverend werken op het mens wordt dus gezien als heftend, stellingnemend, krachtig. In deze sfeer ligt ook de grote belangstelling die de I.P. heeft voor begrippen als gevoel van eigenwaarde en minderwaardigheidsgevoel, moed en ontmoediging, gemeenschapszin. Zij zijn immers bouwstenen van de "mens" en deze is weer de basis van het levensdoel en levensplan en de levenswijze.

In de naam I.P. zit het woord "individu", dat "onafleesbare eenheid" betekent. Hierin wordt uitdrukking gebracht dat de mens als eenheid streeft naar zijn doel. Eigenaardigheden, vermogens, aanwinst, schijnbare uitdrukkingen en symptomen zijn middelen die door de mens worden gebruikt in dienst van het doel streven.

Naast de sterke motiverende kracht die via de doelstelling van de mening uitgaat, mag de invloed van de gewoonte niet over het hoofd worden gezien. Gewoontes, gedragspatronen berusten dus op twee pijlers en kunnen dan ook alleen effectief worden veranderd als naast bewustmakende, richtinggevoerde psychotherapie voldoende aandacht wordt besteed aan training in een nieuwe gedragswijze, een soort herscholing in de sfeer van gedragingen en gewoontes.

Adler was een van de eersten, die indringend erop heeft gewezen hoezeer alle gedragingen en problemen van mensen zijn verworven in de sociale situatie en met welke middelen kunnen worden veranderd als uitloosel van individuele eigenschappen.

Hij beschrijft gemeenschapszin als een aangeboren vermogen dat ieder mens als zodanig van nature heeft omdat hij steeds onder mensen kan opgroeien en kultuur verworven. Anderzijds als iets dat bewust verwerd moet worden ontwikkeld zodat de enkeling bereid is met anderen rekening te houden aan het functioneren van een groter geheel bij te dragen en mee te werken aan noodzakelijke verandering en verbetering.

Alleen zo is menswaardig leven in partnerschap, huwelijk, gezin, beroep en samenleving mogelijk. Gemeenschapszin is dus gave en opgave.
Uit het bovenstaande blijkt dat de I.P. veel aandacht besteedt aan de vrijheid en de verantwoordelijkheid die de mens, als hij ten minste niet diep cerebraal is gestoord, in v. zijn eigen lot heeft. De zogenaamde opzaken worden zoveel mogelijk teruggebracht tot wat ze meestal werkelijk zijn, n.l. aanleidingen of verdedigers die minder dwingend zijn dan ze lijken.

Prestaties zijn niet belangrijk

De ouders dienen het niet belangrijk te vinden of er veel gepresteerd wordt of niet en of er in het resultaat wel of geen fouten zitten. Juist de pogingen van het kind om iets tot stand te brengen, verdienen alle aandacht en bemoediging en wel in het bijzonder als zo'n poging dreigt te mislukken of mislukt. Het geven van bemoediging is veel belangrijker dan een kind bij een succesvolle poging overmatig prijzen. Het feit alleen al dat het kind tijdens de 'speciale tijd' al de aandacht heeft van één van zijn ouders, kan al een versterking betekenen van zijn gevoel van eigenwaarde en kan daardoor al zeer bemoedigend werken.

Door een duidelijk schema op te stellen van de afgesproken tijden en dit ergens goed zichtbaar op te hangen, worden zowel het kind als de ouders er aan herinnerd.

Ongeacht hoe het kind zich het eerste deel van de dag gedragen heeft, moet de 'speciale tijd' doorgaan. Alleen als het kind zich totaal niet-coöperatief, negatief, vernielzuchtig, egoïstisch, enz. gedraagt, kan de ouder beslissen de 'zitting' op te heffen en te verschuiven naar de volgende keer.

Als ouders en kinderen gewend raken aan deze (voor hun) 'speciale tijden', kunnen (vele) botsingen en ruzies worden voorkomen. Als bijvoorbeeld dochttertje Suzan aan moeder, die zit te lezen, vraagt om een bepaald spelletje met haar te gaan spelen, kan moeder haar verzoek afslaan zonder dat Suzan het gevoel krijgt afgewezen te worden en boos wordt door te zeggen: "Ik wil graag met je spelen, maar ik moet nu dit boek uitlezen. Als je wilt doen we dat spelletje tijdens de 'speciale tijd'."

Ouders hebben duidelijk verband kunnen leggen tussen wangedrag en het niet toepassen van 'speciale tijd'. Ze zijn erg verbaasd dat kinderen van alle leeftijden zo snel het begrip 'speciale tijd' oppakken. Door het werken met 'speciale tijd' kan een positieve verschuiving optreden in de ouder(s)-kind relatie die niet alleen het hele gezinsleven ten goede komt, maar ook daarbuiten haar weerslag kan hebben.

(deze samenvatting is gemaakt door Wim van Alphen)

-o-

Bemoediging bij pre-verbale kinderen

Philip J. Lauwer
Kaaron M. Wahlberg

In de geschriften van Adler wordt er steeds op gewezen hoe belangrijk bemoediging is. Dreikurs en Soltz stellen dat: "Ouderliefde het best wordt uitgedrukt door een niet aflatende bemoediging om onafhankelijk te worden. Een proces dat al meteen na de geboorte begint en de gehele kindertijd moet voortduren." (Zie "Kinderen dagen ons uit" Amsterdam 1979, hoofdstuk III)

Maar hoe dit proces meteen na de geboorte kan worden ingezet wordt in dit boek niet nader toegelicht.

Gebrek aan informatie over het 'hoe' van bemoediging is helaas de regel. In de meeste discussies over dit thema beperkt men zich tot filosofisch-theoretische principes, óf men geeft adviezen over het verbaal bemoedigen van kinderen, wat vooronderstelt dat die kinderen al kunnen praten of althans taal kunnen verstaan.

Als we de bestaande literatuur raadplegen blijkt er dringend behoefte te bestaan aan praktische raadgevingen hoe men kinderen in de pre-verbale leeftijd met bemoediging bereiken kan.

Het doel van dit artikel, dat wij aantreffen in één van de in 1980 verschenen nummers van "The individual psychologist", is na te gaan in hoeverre- en op welke praktisch toepasbare manier dit gebeuren kan.

Allereerst zal een definitie gegeven worden van wat wij onder bemoediging verstaan. Dan komen enige theoretische overwegingen aan bod die zullen aantonen hoe belangrijk het is om het proces van bemoediging meteen bij de geboorte te laten beginnen. Vervolgens zal de praktische toepassing van dit proces op drie verschillende gebieden worden toegelicht: het opbouwen van bemoedigende interactie-patronen; het praktisch nut van bemoediging in het dagelijks leven en bij het aankweken van verantwoordelijkheidsgevoel; en het bemoedigingsproces als bedding voor het leren van wat mag en wat niet mag.

Dit artikel is uit het engels vertaald door mevr. Els Versteeg-Vermey.

Wat is bemoediging?

Een definitie van bemoediging is gegeven door Dreikurs en Soltz: "Een doorlopend proces dat er op gericht is het kind een gevoel van eigenwaarde en voldoening in eigen prestatie te geven.....alles wat we doen dat het vertrouwen van een kind in zichzelf en in zijn eigen mogelijkheden vergroot, is bemoediging". (K.d.o.u. Hfdst.III)

Het is van belang voor ogen te houden dat dit proces van bemoediging niet uitsluitend door woorden tot stand komt, maar dat juist onze basis- instelling en onze non-verbale uitingen een veel grotere invloed hebben.

Ofschoon de precieze inhoud van wat wij zeggen door een pre-verbaal kind niet wordt gevat, ontgaat hem geenszins onze manier van doen, onze intonatie of, belangrijker nog, onze onderliggende emotie.

De basisinstelling van vriendelijkheid en respect vormt de grondslag van bemoediging.

Enige theoretische overwegingen

Hoe belangrijk de gezinssfeer is voor de ontwikkeling van een kind is op allerlei wijze al aangetoond. De visie die een kind op de wereld en het leven ontwikkelt is een direct uitvloeisel van zijn vroegste ervaringen in relatie met zijn omgeving, zijn ouders en verdere familie.

Tijdens het opgroeien ontwikkelen kinderen bepaalde overtuigingen over hoe-het-leven-is en hoe hun eigen rol daarin moet zijn; over hoe mensen met elkaar moeten omgaan; over wat hun eigen doelstellingen zijn; over welke normen en waarden voor hen van belang zijn. Alles wat zich verder in hun leven afspeelt beschouwen zij in het licht van deze overtuigingen en zij vragen zich niet meer af of die overtuigingen houdbaar zijn in het licht van de werkelijkheid. (Zie Dinkmeyer en Dreikurs, Ermutigung als Lernhilfe)

Hoe een klein kind de situatie van zijn jonge leven tegemoet leert treden is een onderdeel van zijn hele ontwikkelingsproces. Bemoediging, het aan-kweken van een moedige levenshouding, is essentieel om het kind te leren de moeilijkheden op zijn weg aan te pakken en zich door een mislukking niet verslagen te voelen. De inzet en inspanning van het kind kan door de ouders erkend en gewaardeerd worden, *los van het feitelijke resultaat!*

Voor een gezinssfeer die het kind bemoedigen zal om een gezond gevoel van eigenwaarde te ontwikkelen, moet men de sleutel zoeken bij de instelling van de ouders. Deze instelling wordt vanaf de geboorte op het kind overgebracht. Als we onze kinderen inderdaad vanaf de wieg willen bemoedigen is het dus zaak *onze eigen instelling te onderzoeken en zo nodig te veranderen.*

Het opbouwen van interactie-patronen

Patronen van positieve interactie die vanaf de geboorte opgebouwd worden kunnen de ouder-kind relaties op een vruchtbare wijze beïnvloeden. Het proces van bemoediging zou een belangrijk onderdeel van deze patronen moeten vormen.

De non-verbale kanten van bemoedigend ouderlijk gedrag zijn voor elk kind belangrijk, maar wel vooral voor het nog-niet-sprekende kind. Een omhelzing, een glimlach, samen plezier hebben in iets, een schouderklopje doen soms meer dan talloze woorden als het op bemoedigen aankomt. Maar uiteraard is ook verbale bemoediging belangrijk. Niet alleen om stemmingen of gevoelens uit te drukken maar ook om bemoedigende interactie-patronen op te bouwen, patronen die een voedend bestanddeel van het ouder-kind relatiepatroon zullen vormen en die steeds meer betekenis krijgen naarmate het kind meer taal leert begrijpen en hanteren.

In "Kinderen dagen ons uit" benadrukken Dreikurs en Soltz de noodzaak

'SPECIALE TIJD'

EEN NOODZAKELIJKE MAAR ONDERSCHATTE STRATEGIE

(Samenvatting van het artikel: 'Special Time: A Necessary But Underrated Strategy', van Frank O. Main, verschenen in "The Individual Psychologist" van december 1978, vol. 12, blz. 40-46)

Hoewel 'speciale tijd' een echt Adleriaans begrip is, is er in de literatuur bijna niets over te vinden. Toch wordt het door velen gebruikt. Mensen die ermee werken kunnen zich echter ook niet of nauwelijks herinneren waar ze over dit begrip gelezen of gehoord hebben. Veel is er over gesproken, maar weinig is er over geschreven.

Wat wordt er bedoeld met 'speciale tijd'?

Met 'speciale tijd' wordt bedoeld: een serie van te voren afgesproken tijden voor het kind, waarin het kind samen met één van de ouders iets gaat doen. Het kind bepaalt daarbij echter wat er gedaan wordt en met welke ouder: de vader of de moeder. Het belangrijkste van de 'speciale tijd' is dat die ouder die tijd geheel voor het kind vrijhoudt en samen met het kind besteed. De ouder dient daarbij zoveel mogelijk in te gaan op de wensen van het kind, tenzij deze indruisen tegen de regels van het huis, tegen iemands waardigheid of onredelijk zijn. Bij jonge kinderen kan de ouder enkele voorstellen doen waaruit het kind kan kiezen. Bijvoorbeeld: een eindje wandelen of fietsen, iets bouwen, repareren of schoonmaken, een spelletje spelen, een huishoudelijk klusje doen, enz. Bij oudere kinderen zal het vaak niet meer nodig zijn om voorstellen te doen.

Door de beslissingen van het kind te respecteren, vertelt de volwassene het kind dat de ideeën van het kind waardevol zijn en serieus genomen worden.

De ouder kan bijvoorbeeld het kind helpen bij het bouwen van iets, waarbij het kind de leiding heeft. Het kind ervaart zo het prettige van samenwerken, gaat de waarde ervan inzien en kan daardoor eerder bereid zijn zélf, op zijn beurt, anderen te helpen. Doordat de kinderen zelf kiezen met welke ouder zij de tijd besteden, leren ze ook de verantwoordelijkheid daarvoor te dragen. Dit kan ook hun verantwoordelijkheidsbesef voor andere zaken vergroten. Dit soort ontspannen-'speciale tijd' situaties-, waarin men niet gehaast, ongeduldig of boos is, kunnen tevens erg leerzaam zijn voor het kind, omdat het zeer geschikte gelegenheden zijn om constructieve informatie en kritiek te geven. Het kind staat er dan juist open voor. Dit in tegenstelling tot menig situatie uit het dagelijks leven die soms wel wat gehaast, ruzieachtig, enz. zijn, waardoor het erg onwaarschijnlijk is dat het kind wat leert van kritiek die dan gegeven wordt.

- moedigt het kind aan om met zijn mogelijkheden bij te dragen aan de gemeenschap. -legt de nadruk op de resultaten door hem te steunen tegenover de omgeving.
- versus
- bekijkt de resultaten en vorderingen van het kind zelf, los van de gemeenschap. -hij probeert de omgeving te beheersen en/of het zich bewegen van het kind in die omgeving.

Deze tekst is uit het engels vertaald door Wouter van der Velden.

-0-

Brochure
20 pagina's
f 2,-
Samenvatting van Dreikurs'
"Grundbegriffe der I.P."
Begrippen als
'Gemeenschapsgevoel'
'Privé-logika'
'Levenstaken'
'Finaliteit' e.d.
worden kort uiteen-
gezet.
Gironr. 3101100 t.n.v.
S.T.I.P. Arnhem

kinderen in woorden duidelijk te maken dat zij de mogelijkheid hebben een hen gestelde taak tot een goed einde te brengen. Een kind dat hoort: "Wat help jij me toch heerlijk, wat ben je handig", voelt de in die woorden opgesloten waardering en zal daarop reageren.

Onafhankelijk gedrag kan aangemoedigd worden, ook al op jonge leeftijd, door het eenvoudige middel van "laten kiezen". Het is verstandig om als het enigszins mogelijk is, het kind te laten kiezen tussen twee voorwerpen of twee mogelijkheden. Zo vroeg mogelijk kan men het de keus geven tussen b.v. een ei of pap voor het ontbijt, dit blousje of dat blousje om aan te trekken, dit stukje speelgoed of dat andere, om mee naar bed te nemen.

Een dergelijke keuze-mogelijkheid kan handig zijn om een machtsstrijd te vermijden. In plaats van te zeggen: "Kom, nu gaan we naar de winkels," zou de ouder kunnen zeggen, "Welk beest mag vandaag met jou mee naar de winkels, je leeuw of je beertje?"

Het is goed te bedenken dat de kinderen zelf onze beste leermeesters zijn in het bemoedigingsproces. We moeten goed letten op hun reacties als wij trachten ze te bemoedigen en als we openstaan zien we al gauw wat werkelijk bemoedigend voor ze is en wat niet.

Practische toepassingen

Dikwijls is het niet gemakkelijk precies te weten hoe we iemand moeten bemoedigen. Gelukkig levert het dagelijks leven ons ontelbare mogelijkheden om bemoedigend op te treden. Het vinden van die mogelijkheden kan hand in hand gaan met een ander essentieel onderdeel van de opvoeding, n.l. het aankweken van verantwoordelijkheidsgevoel. In "Ermutigung als lernhilfe" benadrukken Dinkmeyer en Dreikurs dat bemoediging de meest vruchtbare resultaten afwerpt wanneer die wordt gericht op sociaal zinvol gedrag. We kunnen dit tot stand brengen door kinderen aan te moedigen zich verantwoordelijk te gedragen ten opzichte van zichzelf, van hun omgeving en van hun familieleden.

Verantwoordelijkheid voor zichzelf

Wanneer we deze willen bevorderen is het belangrijk het kind zo spoedig mogelijk in de gelegenheid te stellen voor zichzelf te zorgen! Kleine kinderen zouden al heel jong de kans moeten krijgen zelfstandig te eten en te drinken (een elastieke band om het kopje kan voorkomen dat het uit de handjes glijdt) en om zichzelf aan te kleden. Het werkt al bemoedigend als men de eenvoudige maatregel neemt de kleren van het kind te bergen in laden waar het zelf bij kan en het te laten kiezen wat het aan wil doen. Heeft het kind zijn keus gedaan dan moet men die niet meer willen veranderen. Een paars shirt met een oranje broek is minder schadelijk voor het schoonheidsgevoel dan een ingrijpen onzerzijds zou wezen voor het gevoel van eigenwaarde van het kind.

bemoedigingsproces is vriendelijke aanvaarding, een welwillende instemming met het feit dat onze kinderen zijn *zoals ze zijn*. Zo lang zij geen dingen doen die voor henzelf gevaar opleveren of anderen hinderen, moeten we hen de vrijheid laten hun eigen fouten te maken en daar op hun eigen manier van te leren. Het bevorderen van deze vrijheid is ware bemoediging.

Samenvatting

Onze basis-instelling tegenover kinderen en tegenover onszelf als ouders bepaalt de relatie die wij met onze kinderen hebben. De instelling van liefdevolle en respectvolle betrokkenheid is de bron van wezenlijke bemoediging voor onze kinderen vanaf hun geboorte.

Er zijn vele wegen die leiden tot bemoediging van onze pre-verbale kinderen, wegen die wij, in de situaties van het dagelijks leven zullen kunnen vinden.

Bemoediging vindt plaats door woorden maar ook door non-verbale uitingen:

Door een gezinssfeer die een positieve instelling ten opzichte van moeilijkheden bevordert; door activiteiten die het kind het gevoel geven iets te kunnen presteren, ergens goed in te zijn; door taken die het kind leren op een verantwoordelijke manier met zichzelf, met zijn omgeving en met zijn familieleden om te gaan; door gelegenheid te scheppen voor onafhankelijke ontwikkeling en ten slotte door stevig maar liefdevol getrokken grenzen waar die nodig blijken te zijn.

Om het maar heel eenvoudig te zeggen: wat we er bij winnen om onze kinderen te bemoedigen is dat we een veel plezieriger verhouding met ze krijgen en dat we de vreugde kunnen smaken te zien hoe ze zich ontwikkelen naar groter gevoel van eigenwaarde en een moediger levensinstelling.

(Oorspronkelijke titel: Encouraging Our Preverbal Children)

-0-

Ingezonden mededeling:

De werkgroep voor pastorale mensbegeleiding, organiseert een Applicatie-training: Pastorale zielzorg in het kader van zelf-ontmoeting. Deze training is bestemd voor pastores, gekwalificeerde pastoraal-werkenden en religieus-humanisten. De training bestaat uit een 12-tal bijeenkomsten die deels op theorie en deels op de praktijk zijn gericht. De aanvang is op 21 september 1981. Kursusplaatsen zijn Geldrop en Utrecht en de bijeenkomsten vinden plaats op maandagen van 10.00 uur tot 13.00 uur. Verdere inlichtingen bij het sekretariaat van de werkgroep, Hondecoeterstraat 1, 1071 LP AMSTERDAM, Tel. 020-736192 (16.00-19.00 u.)

Enkele echtparen zitten in een kring en vertellen elkaar waarom ze van elkaar houden. Ik hou van jou, omdat....

Tijdens de evaluatie, waarin ieder om de beurt het woord mocht nemen, bleek hoe waardevol deze dag is geweest. Nogal logisch ! zou ik zo zeggen.

Is het nu simpel of is het moeilijk, of is het misschien allebei?

Anneke de Lugt, 26 april 1981

-0-

-stelt zich ten doel de redenen van wangedrag bij kinderen te begrijpen.	versus	-hij reageert eenvoudigweg op het wangedrag zelf.
-probeert met het kind samen te werken op die momenten dat ze het goed met elkaar kunnen vinden.	vs.	-eist medeplichtigheid in het heetst van de strijd.
-neemt de verantwoordelijkheid voor het veranderen van zijn eigen gedrag om aldus conflicten op te lossen.	vs.	-probeert het kind te overreden zijn gedrag te veranderen om zo de conflicten op te lossen.
-brengt het kind discipline bij door gebruik te maken van waar mogelijk logische gevolgtrekkingen.	vs.	-Probeert met straffen discipline af te dwingen of hij reageert met geen enkele maatregel.
-wanneer hij doorgaat met grenzen stellen of met het maken van gevolgtrekkingen neemt de ouder <u>doorslaggevende beslissingen</u> .	vs.	-hij waarschuwt met woorden of straft het kind.
-staat het kind toe zijn eigen problemen op te lossen en om zelf de taak op zich te nemen;	vs.	-hij speelt het spel voor het kind waardoor het zijn eigen mogelijkheden niet echt ontwikkeld.
-geeft zijn kind de mogelijkheid zijn eigen vaardigheden te ontdekken.	vs.	-deze gelegenheden voor het kind uitsluiten vanwege de eigen ouderlijke faalangst op dit gebied.
-hij helpt het kind om zich bewust te worden van zijn eigen goede kanten.	vs.	-hij versterkt het minderwaardigheidsgevoel bij het kind door zijn zwakheden te benadrukken.
-erkent de geringste vooruitgang geeft steun ten aanzien van datgene wat hij heeft bereikt.	vs.	-legt slechts nadruk op wat bereikt wordt of op algehele verbetering.

Elke dag laat je elkaar je boek lezen. Bedenk daarbij dat wat je leest de ander het zó heeft beleefd, het zó op de ander is overgekomen. Praat erover met elkaar, maar niet te lang. Laat het dan liggen. Oefen geen controle op de ander uit, zo van: nou heeft hij dat gelezen, eens kijken wat hij nou zal gaan doen. Neen, kijk in jezelf en ga na wat jij kan verbeteren.

Oefeningen

1. a. schrijf 3 tot 5 punten op die je fijn vindt in je relatie,
- b. schrijf 3 tot 5 punten op die naar *jouw* idee verbeterd kunnen worden,
- c. schrijf 3 tot 5 punten op welke *jij* bereid bent bij te dragen tot verbetering van jullie relatie.

Deze oefening is door twee echtparen uitgewerkt. Je merkt dan hoe goed dit alles is, en dat er moed voor nodig is. Je moet werkelijk aan je relatie willen werken. Toen deze mensen gevraagd werd hoe zij zich voelden na deze oefening was hun antwoord positief. En wat de anderen betreft, ik denk niet dat één van de aanwezigen zich buitengesloten voelde. Je was er zelf helemaal bij betrokken.

-Realiteiten

Belangrijk is, dat je elkaars realiteiten leert kennen. Realiteiten zijn dingen, die zo wezenlijk van jou zijn, zo bij jou horen, dat je ze niet op wilt geven. Dan moet je jezelf de vraag stellen hoe je als partner zó kunt functioneren, *dat je de ander zijn essentie kunt laten leven, naar buiten kunt brengen*. Dus wat is zijn/haar realiteit en hoe kan ik die herkennen, zodat de ander zichzelf kan zijn.

2. a. schrijf 3 tot 5 punten op waar je fijn met elkaar over kunt praten,
  - b. schrijf 3 tot 5 punten op waar je niet fijn met elkaar over kunt praten,
  - c. schrijf ook de punten op waar je nooit over praat, die taboe zijn omdat je bang bent elkaar te kwetsen,
  - d. schrijf dat punt op waarover je vooruitgang hebt geboekt, waar je tevreden over kunt zijn.
3. Geef elkaar de tijd om te praten. Pak een thema dat je dwars zit. Zeg ja tegen dit conflict. Ga het niet uit de weg. Je weet toch dat je bij elkaar wilt blijven. Het werkt, omdat die ander zich niet hoeft te verdedigen. Zijn/haar taak is luisteren, terwijl de ander vrijuit mag praten:
- 5 minuten waarin de één vertelt en de ander luistert....
  - 2 minuten stilte....
  - 3 minuten waarin de ander vertelt *wat hij/zij heeft gehoord*....
  - 2 minuten stilte....
  - 5 minuten samen napraten.

Schrift als symbool

Verslag van de lezing van Dr. J.J. Wittenberg, directeur van het Instituut voor Toegepaste Psychologie en voorzitter van het Nederlands Psychologisch Genootschap, gehouden op 25 oktober 1980 te Amsterdam.

Dit verslag is voor de Nederlandse Werkgemeenschap voor Individualpsychologie gemaakt door Alie Huisman.

De Zwitserse grafoloog Max Pulver heeft een boek geschreven getiteld: "De symboliek van het handschrift" (Ned. vertaling) Hij heeft daarin de symboliek van de ruimte uiteengezet, de symboliek van de tijd behandeld en vervolgens deze symboliek overgebracht in de ethiek. Pulver gaat ervan uit, dat er sprake is van een tendentie naar boven en van een tendentie naar beneden. De tendentie naar boven zou wijzen op het ideële en de tendentie naar beneden op het aarde-verbondene, het sexuele enz.

Vanuit deze invalshoek wil spreker het schrift nu juist niet bekijken.

Schrift, een samengaan van causaliteit en finaliteit

Schrift is de zichzelf registrerende psycho-motoriek die tot doel heeft te communiceren, of gedachtengangen in grafische vorm vast te houden. Om te kunnen begrijpen met welk doel dit, gezien vanuit de mens, wordt vastgehouden, moeten we ons eerst afvragen wat de oorsprong van het individu is. Als eicel en zaadcel versmelten, ontstaat een nieuw individu uit deze twee elementen. De eigenschappen van zowel de eicel, als de zaadcel zijn bewaard gebleven, er is een twee-eenheid ontstaan. Twee elementen zijn samengekomen, het resultaat is een symbool, de mens. In zijn verschijningsvorm werd getransformeerd wat in de eicel en de zaadcel reeds aanwezig was. Onder wederzijdse beïnvloeding zijn ze omgevormd tot een nieuwe eenheid. De vrucht rijpt in het moederlichaam en vormt daarmee een twee-eenheid, die onderhevig is aan het eeuwige ritme van versmelten en delen. Als het kind ter wereld komt, maakt het door contractie en expansie een einde aan deze twee-eenheid. Dit is niet een geboren worden, maar een zich-geberen. Een actieve daad van het kind, dat het moederlichaam verlaat en met vallen en opstaan een eigen leven begint.

Volgens Freud kunnen we drie polariteiten onderscheiden:

1. De mens staat als subject tegenover het object, de buitenwereld.
2. De mens kan zich in deze wisselwerking tussen subject en object, actief of passief opstellen.
3. Deze houding van de mens kan met lust- of onlustgevoelens gepaard gaan.

Het grondthema van het menselijk doen en laten blijft echter steeds de communicatie van het subject met de buitenwereld. Deze communicatie heeft twee elementen, de causale uitdrukking en de finaal georiënteerde handeling. Ook het schrift is dus een samengaan van de causaliteit

en de finaliteit.

Schrift is dus een symbool, maar wat is een symbool eigenlijk? Het woord symbool komt van het Griekse woord 'symballein', dat samenbrengen, verbinden betekent, zowel in positieve als in negatieve zin. In de Britse encyclopedie wordt het symbool gedefinieerd als: "Een zinnebeeld achter welks actuele verschijning een ander beeld voor onze geest opdoemt". Het verwijst naar iets, dat we slechts vaag en schemerig aanvoelen en nauwelijks herkennen. We kunnen het daarom niet exact beschrijven om het aan een ander duidelijk te maken. Het verbindt een abstracte inhoud met een aanschouwelijke voorstelling.

Hoe dit beleefd wordt hangt af van de persoon die zintuigelijk waarneemt, van zijn karakter, zijn temperament, enz.

Het symbool is een opeenhoping, een condensatie van begrippen in een enkele voorstelling. In zijn verschijningsvorm is het openheid, maar tegelijk verborgenheid, het is een manifest maken van een dieper liggende inhoud.

Professor Vetter zegt in zijn boek over "Personale antropologie": In het symbool wordt de onbewuste werkelijkheid aanschouwelijk waarneembaar. En volgens Sabatier is het symbool de projectie van het abstracte op het beeldvlak van het concrete.

De concrete verschijningsvorm is dus slechts een weerspiegeling van de abstracte inhoud. De Russische filosoof Berdjajef zegt in zijn boek "Vrijheid en geest": Het symbool is de brug tussen twee werelden en de Nederlander Professor Rümke gaat een stap verder als hij meent, dat in een symbolische handeling doorleefde situaties tot uiting komen, die symbool-waarde hebben gekregen.

Ludwig Klages, de wetenschappelijke grondlegger van de schriftpsychologie, zegt in zijn filosofische werk "De geest als tegenspeler van de ziel", "dat geen belevenis ooit bewust is en het bewuste niet beleven kan". Zodra we iets bewust bekijken, over iets denken, zijn we niet meer in staat dit te beleven. Als we werkelijk iets beleven, is het bewustzijn vaag en schemerig. Hoe meer het symbool bekeken en doordacht wordt, des te minder wordt het beleefd. Hoe minder het aanschouwd wordt, hoe meer we er doorheen zien en des te intensiever het appel is, dat het manifest geworden doet op het totale ontvangst-apparaat van de waarnemende en des te duidelijker de belevenis tot stand komt.

De kijkende en denkende ziet slechts het zwart-wit beeld en de vorm, maar aan de aanschouwende openbaart zich de kleur die van de vorm uitstraalt. In het symbool wordt de inhoud tot vorm en slechts degene, die deze vorm doorgrondt zal de inhoud kennen.

Het schrift als symbool

Zo gezien is het schrift ook symbool, want de impuls om te schrijven en de beweging om deze impuls uit te voeren, zijn door het schrijfproces samengekomen.

Ook in een ander opzicht komt het symbool tot stand, de verschijningsvorm van het schrift en de totaliteit van de aanschouwende, de mens

Zo is het ook met je relatie. Kijk niet alleen naar die vervelende punten. Bekijk je totale relatie, en vul aan.

2. Conflicten horen erbij, Ga ze niet uit de weg. Ga er vanuit, dat je bij elkaar blijft en dat je er samen aan wilt werken.
3. Vindt wegen om met elkaar te praten.

Onderwerpen om met elkaar te praten zijn bijvoorbeeld:

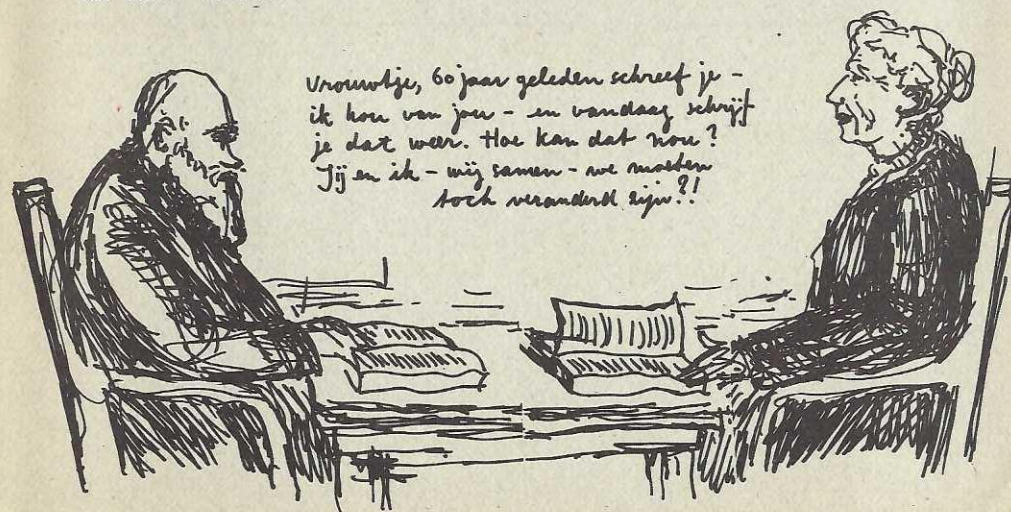
- je relatie tot God,
- doodgaan,
- seksualiteit,
- de opvoeding van de kinderen,
- de manier waarop thuis de beslissingen worden genomen,
- angst,
- wat irriteert jou in mij?
- wat vind je fijn in mij?
- enz..

Praten met elkaar is heel belangrijk. Hoe langer je bij elkaar bent, hoe minder je van elkaar weet, dat kan niet goed zijn!

Door met elkaar te praten leer je elkaar beter begrijpen. Het is niet de bedoeling dat je gelijk wordt aan elkaar. Je moet je partner leren zien zoals hij of zij is en hem of haar niet willen hebben zoals jij wilt. Het is de bedoeling, dat je elkaar begrijpt en accepteert. Dat houdt in dat er best verschil in denken mag zijn.

Groeiboek

Als oefening wordt geadviseerd het groeiboek in te stellen. Beide partners hebben een boek waarin ze dagelijks een stukje schrijven; bijvoorbeeld wat je denkt, voelt of beleeft die dag. Wat je blij of bedroefd heeft gemaakt. Alles wat je belangrijk vindt, vul maar in.....

*Vrouwelijke, 60 jaar geleden schreef je -
ik hou van jou - en vandaag schrijf
je dat weer. Hoe kan dat nou?
Jij en ik - wij samen - we moeten
toch veranderd zijn?!*

terwijl ze in feite hun persoonlijke groei en tevens de groei van hun relatie belemmeren.

Groeien, dat betekent werken !

Veel mensen lijden aan hun relatie. Toch durven zij daarin geen verandering te brengen omdat dit lijden bekend, vertrouwd is. Het geeft hun een stukje zekerheid. Nogmaals, je weet immers niet wat je ervoor terugkrijgt.

"Maar", aldus Toni, "als je het mes in je relatie durft te zetten, dan voel je dat het niet zo scherp is. Dan valt het wel mee, je moet alleen durven." Als je je verdoept in de richtlijnen van deze psychologie kan je ook proberen datgene wat je leert tot te passen in de praktijk van je relatie tot de ander. Maar als je iets wilt ondernemen en veranderen moet je dat met je hele hart doen en moet je er de tijd voor nemen.

Reverveer tijd voor elkaar !

Stel je positief op, wees lief voor elkaar. Je kunt beslissen om vanaf vandaag vriendelijk te zijn.

Theo's triologie luist als volgt:

1. Alles in de schepping is goed. Als er iets slecht is, dan ontbreekt daar iets 'goeds' aan. Haat, is gebrek aan liefde; angst, is gebrek aan zelfvertrouwen; donker, is afwezigheid van licht.

Werk aan liefde, werk aan zelfvertrouwen; dan verdwijnen haat en angst.

Als voorbeeld noemt hij een sok met een gat; kijk niet alleen naar dat gat, maar bekijk de hele sok. Hoe ziet die eruit, van welk materiaal is die gemaakt. Richt je op het materiaal waarmee het gat moet worden opgevuld.

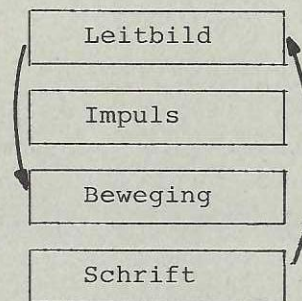

die het schrift ziet, vloeien samen in de belevenis.

Het schrift kan dus gezien worden als symbool, waarin de geest als bewegingsimpuls, als 'Leidbeeld' en de materie als zichtbaar geworden bewegingsvorm zich verenigd hebben.

Wat men zintuigelijk waarneemt, kan, mag en moet geïnterpreteerd worden, maar alleen als geest en materie in het beleven van het symbool ineenvloeien.

Spreker heeft deze gedachten samengevat in enkele modellen.

Voordat het in de mens tot een impuls komt was er in hem reeds een vaag aangevoeld Leitbild aanwezig. Hij heeft als het ware iets voor zijn innerlijk oog gezien en is daardoor gekomen tot een impuls om te handelen. Eerst is er dus het Leitbild en daarna ontstaat de Impuls. Door deze impuls komt de schrijfbeweging tot stand en door deze schrijfbeweging het Schrift. Een Beweging is dus niet toevallig maar is min of meer bepaald door het in ons aanwezige Leitbild. Het resultaat van de manier van beweging is een bepaald schrift. Als we geschreven hebben, zien we ons schrift op papier en op dat zelfde moment ontstaat de feedback naar ons Leitbild.

Er bestaat volgens spreker een drie-eenheid tussen de schrijver, het schrijven en het schrift. De schrijver heeft zich door het schrijfproces in het schrift gemanifesteerd.

Uit deze manifestatie kunnen we daarom iets concluderen omtrent de schrijver.

Dergelijke tritsen zijn veelvuldig waar te nemen, zowel in de psychologie als in de filosofie.

Het volgende model geeft enkele van deze tritsen weer:

zijn	(deformatie)	schijn
verleden	(heden)	toekomst
causaal	(medium)	finaal
schrijver	(schrijven)	gescheven

Het zijn wordt bij zijn manifestatie gedefformeerd tot schijn. Wat we waarnemen is niet hetzelfde als dat wat oorspronkelijk in onze gedachten aanwezig was. Het 'Leitbild' is nooit identiek met dat wat op papier staat en omgekeerd. We zijn niet in staat om precies weer te geven wat we innerlijk aanschouwen.

De tweede trits, het verleden dat via het heden de toekomst wordt, speelt ook een rol. Het heden bestaat in feite niet, maar is een abstracte brug tussen het verleden en de toekomst. Wat in de toekomst gebeurt was in het verleden causaal aanwezig.

Wat de derde trits aangaat, bij het schrijven komen we via de motoriek tot een bepaald effect. Dit schrijfproces heeft een oorzaak, namelijk de impuls die in ons aanwezig was. Het medium is het schrijfproces en uiteindelijk staat finaal het schrift op papier. Dit schrift stelt ons dan weer in staat iets over de schrijver te zeggen.

Als we zonder meer de impuls volgen, wordt het een affect, dat zich grafisch uit en is het dus causaal. Als we de impuls zo beheersen, dat we finaal iets tot stand brengen, bijvoorbeeld mooi schrijven of aandacht aan de vorm van de letters geven, is het niet meer alleen een uiting, maar is deze uiting gericht op een bepaald doel, dus finaal.

Terugkomend op de drie polariteiten die Freud onderscheidde, deze drie elementen kunnen we met elkaar verbinden. Als we ze dan in een kubus onderbrengen kunnen we acht verschillende typen onderscheiden.

De drie componenten van het schrift, de impuls, de beweging en de integratie van die beiden kunnen we ook in een kubus onderbrengen. We kunnen dan eveneens tot acht verschillende typen komen.

Schrift moet altijd in zijn totaliteit worden bekeken. Het is niet mogelijk vanuit de verschillende afzonderlijke kenmerken een totaliteit, een persoonlijkheid te construeren. Men moet uitgaan van de totaliteit en elk kenmerk dat men vindt vanuit dit geheel verklaren.

Aspecten van het schrift

Ludwig Klages heeft gesproken van het zogenaamde vormniveau. Hij verstond daaronder dat beweging en vormgeving zo geïntegreerd zijn, dat de vormen automatisch uit die beweging naar voren komen, zonder dat er aandacht aan gegeven behoeft te worden, en omgekeerd dat de vormen de beweging niet onderdrukt hebben.

Hoe meer deze integratie tot stand is gekomen, hoe echter en natuurlijker het schrift en hoe hoger het vormniveau van dat schrift is. Volgens spreker kunnen we aan drie aspecten zien of het schrift echt is. In de eerste plaats aan de harmonie tussen schrift en schrijfruimte. De schrijfruimte symboliseert de buitenwereld, die tegenover ons staat. Hoe we ons manifesteren in deze buitenwereld, weerspiegelt onze relatie tot die buitenwereld. Hoe harmonischer nu dit schrift op papier wordt gezet en de schrijfruimte wordt verdeeld, hoe beter onze relatie met die buitenwereld is. Iemand die alles vol schrijft, houdt bijvoorbeeld waarschijnlijk weinig rekening met de buitenwereld.

Het tweede aspect is het één- of meerstralig zijn van het schrift. Er

Theo zegt: "Ik zou wel aan de straat willen staan om het huwelijk te verkopen!"

Als er geen traditie is waarop een huwelijk kan worden geleefd, hoe moeten we dan uit die trouwdag met zijn ruw materiaal iets goeds maken? Getrouwd-zijn hebben we niet geleerd. We hebben niet geleerd om eerlijk en open over onze gevoelens en problemen te praten. We zitten in een pantser en datzelfde pantser trouwt mee.

Een relatie is dynamisch

Een relatie is niet statisch. Het individu verandert zowel biologisch - op het hormonale vlak-, als geestelijk- onder invloed van impulsen van buiten- via media en andere personen.

Al deze veranderingen werken zich uit binnen de twee-persoonsrelatie. Als mensen niet met elkaar praten ontstaat er een statische, een m.a.w. doodgelopen relatie.

Toni vergelijkt zo'n relatie met een jurk, die er aan de buitenkant mooi uitziet maar aan de binnenkant niet is afgewerkt.

Het is voor veel mensen toch veiliger om niets aan de relatie te doen. Je weet wat je hebt (een stukje zekerheid) en je weet neit wat je terugkrijgt. Vooral veel mannen durven niet. De traditie, dat vrouwen zwakker zijn en beschermd moeten worden is daar ook wel de oorzaak van. Veel vrouwen zoeken daarom een sterke man maar als zij zich gaan ontwikkelen - gelijkwaardigheid verwerven tussen man en vrouw - wil de man zijn sterke positie vasthouden. Dit leidt bij veel mannen tot tegenwerking of - het niet nodig vinden zich in zichzelf c.q. hun relatie te verdiepen. Ze zijn bang hun 'sterkere' positie te verliezen,

Samenleven in huwelijk en partnerschap, kan men dat leren?

Verslag van de studiedag van zondag 29 maart 1981 te Haarlem, ingeleid door Toni en Theo Schoenaker, gemaakt door Anneke de Lugt

"Wat kun je nu eigenlijk dóen om de relatie te verbeteren? Dat is alles", zegt Theo.

Lijkt het simpel maar is het moeilijk of lijkt het moeilijk en is het simpel?!

Ga er maar aan staan, durf je ervoor in te zetten.

Samenleven in de vorm van een huwelijk, partnerschap, vriendschap... vul zelf maar in. Daar waar een mens niet álleen functioneert maar met anderen samenwerkt, communiceert. En dat doen we allemaal, elke dag opnieuw, of je samen woont dan wel alleen. Je bent lid van de gemeenschap die uit mensen bestaat en je mág niet alleen, je móet er met elkaar iets van maken.

Welnu laten we het dan zo goed mogelijk doen.

Kan dat wel? Ja, het kan, als je er maar in gelooft en het wezenlijke van jou daarvoor open- en inzet.

Hoewel het dus een dag voor iedereen was, stond het huwelijk centraal. En dat is goed. Het huwelijk is immers al eeuwenlang de kern waarin en waaruit mensen direct met elkaar samenwerken.

Het huwelijk wordt belaagd door een negatieve campagne

Het huwelijk wordt door allerlei vormen van de media dikwijls niet positief benaderd; alsof het zo hoort. "Ja we willen wel anders, maar het is nu eenmaal zo." Er worden mopjes over getapt, er wordt in negatieve zin, bijv. smalend over gesproken.

"Daarom", zeggen Toni en Theo, "willen we de goede huwelijken naar voren brengen, laten zij die een goede relatie hebben daar maar eens iets van naar buiten brengen."

Als de kleinste kern in orde is, is het gezin goed en daaruit kan de maatschappij weer groeien. Goed voorbeeld doet goed volgen. Dit is voor ieder mens belangrijk en vooral voor jonge mensen. Zij moeten voorbeelden zien van huwelijken, die een welzijnsburcht vormen.

Betekent dit, dat er in zo'n welzijnsburcht geen problemen zijn?

Die zijn er altijd, maar hoe los je ze op, hoe doe je dat samen.... Nu is het aantal echtscheidingen erg hoog. In Amerika is de verhouding huwelijk-echtscheiding momenteel 2 op 1.

Vroeger waren er heel veel andere redenen om te trouwen dan tegenwoordig. Belangrijk waren toen: status, opvolger, welstand, sociale contróle e.d. Deze traditie is verdwenen. We zitten in de overgang van een autokratische maatschappij naar een democratische maatschappij. Als je nu aan jonge mensen vraagt waarom ze trouwen, geven zij als antwoord: "Wij willen gelukkig zijn". *Maar velen durven niet eens meer.*

bestaat monotoon schrift, dat slechts één facet tot uitdrukking brengt en genuanceerd schrift met enorm veel facetten.

Het derde aspect is het ritme van de beweging. Ludwig Klages wees er reeds op dat er verschil bestaat tussen regelmaat en ritme. Regelmaat brengt, zoals bij een machine, steeds hetzelfde voort, maar wat een levend organisme produceert is nooit precies hetzelfde. Wel kan er een bepaald ritme in terug te vinden zijn.

Bij een geïntegreerd schrift zijn deze drie componenten aanwezig. In de integratie meent spreker twee elementen terug te kunnen vinden, te weten: de psycho-motoriek en de vormgeving.

Bij de psycho-motoriek, het schrijven, kunnen we dan weer drie aspecten onderscheiden: de intensiteit, de continuïteit en de richting van de beweging. Hoe snel en met hoeveel druk wordt er geschreven. Schrijft men continu door of letter voor letter en streep voor streep. In welke richting oriënteert men zich op papier. Ook de vormgeving heeft drie aspecten, de vorm op zich, de wijdtte van het schrift en de manier waarop het "Leitbild" wordt geprojecteerd. Wat de vorm op zich betreft, heeft het schrift een min of meer schoolse vorm of laat men het bijkomstige in de lettervorm weg, omdat men alleen wat belangrijk is naar voren wil brengen of voegt men er juist versieringen aan toe.

Ten slotte wordt datgene, wat als Leitbild in ons aanwezig is in de vorm geprojecteerd. Een buigbeweging bijvoorbeeld is een terugwijzen naar het aardse, het stoffelijke.

Op deze wijze kunnen we iets te weten komen over de persoonlijkheid van de schrijver. Er zijn volgens spreker wel 30 tot 35 kenmerken van het schrift te onderscheiden. Van groot belang is ons te realiseren dat elk van deze kenmerken als het ware wordt omgeven door de totaliteit van alle andere kenmerken. We moeten ons altijd de totaliteit voor ogen houden als we de betekenis van een bepaald kenmerk willen verklaren. Het resultaat zal nooit een exacte analyse zijn, die ons in staat stelt te zeggen hoe een bepaald mens nu precies is. Hoogstens kunnen we zeggen, zo denk ik hem of haar ontmoet te hebben. Het doel dat ons bij het analyseren van het schrift voor ogen staat mag uitsluitend zijn: een mens willen helpen zichzelf en zijn mogelijkheden te leren begrijpen.

Verslag gemaakt door Alie Huisman

STIP - mededelingen

(48) (bestuurs-)functiewijzigingen

Het bestuur heeft in de vergadering van 26 april de taken en bestuursfuncties verdeeld; deze zijn:

Voorzitter: Wil en Joop Haak, Vlaardingen, Telefoon 010-741427
 Vicevoorzitter: Theo Schoenaker, Zuntersbach-West Duitsland
 Penningmeester: Maria Dekker, Arnhem, telefoon 085-615558
 Sekretaris: Solveig van Andel-van der Hoeven, Heemstede, tel:023-287605
 Redactie tijdschrift/boekenverkoop/ledenadministratie:

Adrie en Miep van der Horst, Westervoort, tel: 08303-2964

Organisatie activiteiten: Gerlach van Andel, Heemstede, tel: 023-287605

Uitgave literatuur: Wim van Alphen, Bussum, telefoon 02159-11565

Kontaktman/stimulator regio's Klaas v.d.Berg, Den Helder, tel.02235-2007

Buitenlandse literatuur: Barend Agterhorst, Nieuwenhage, tel.045-315368

Redaktiemedewerker/verslaggeving: Hans Maussen, St.Oedenrode, tel.04138-2726

Alle correspondentie graag naar het sekretariaatsadres:

--HUIZINGALAAN 50, 2105 SL HEEMSTEDE--

Uitsluitend voor bijdragen aan dit tijdschrift, redactieadres:

-Vredenburgstraat 47, 6931 EC Westervoort-

En voor het bestellen van boeken en brochures en het doorgeven van adresmutaties: STIP, Postbus 16, 6930 AA Westervoort.

De eerstvolgende bestuursvergadering is op zaterdag 13 juni, 11.00 uur t.h.v. Wim van Alphen, Vossiuslaan 1 Bussum, tel 02159-11565

Kontaktkommissie N.W.I.P.-S.T.I.P.:

Op de redactievergadering van 21 februari j.l. is afgesproken dat er in plaats van de jaarlijkse redaktiecommissievergadering er een gekombineerde kontaktkommissievergadering er gevormd die - in principe eens per kwartaal bijeen komt met als doel het bespreken van- en het afstemmen op elkaar van:

- data van lezingen en bijeenkomsten,
- redactie en inhoud tijdschrift,
- eventueel te ondernemen gezamenlijke acties,
- regelen van praktische zaken.

De eerstvolgende vergadering van de kontaktkommissie is op zaterdag 30 mei a.s., om 11.00 uur, t.h.v. Gerlach en Solveig van der Hoeven-van Andel, Huizingalaan 50, Heemstede, telefoon 023-287605.

Financieel overzicht:

Op de pagina hiernaast treft u het financieel overzicht aan van 1980. Over enige tijd ontvangen de STIP-begunstigers weer een girokaart in de bus voor het overmaken van de jaarlijks bijdrage. Ook dit jaar, ondanks de wat tegenvallende financiële ontwikkelingen, blijft de MINIMUM BIJDRAGE f 25,-. Het is echter van vele van u een goede gewoonte geworden om dit bedrag vrijwillig te verhogen.

Bent u nog geen begunstiger van de S.T.I.P., maak dan een bedrag over op gironr. 3101100 t.n.v. STIP-Arnhem. Uw bijdrage is nodig om onze activiteiten voort te zetten.

BALANS per 31 december 1980:																																																																																																																									
-o-																																																																																																																									
<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td>BANK</td> <td style="text-align: right;">f 4.860,50</td> </tr> <tr> <td>GIRO</td> <td style="text-align: right;">f 2.320,20</td> </tr> <tr> <td>KAS</td> <td style="text-align: right;">f 123,26</td> </tr> <tr> <td>BALIG SALDO</td> <td></td> </tr> <tr> <td>t/m 1979</td> <td style="text-align: right;">f 9.598,85</td> </tr> <tr> <td>EXPLOITATIE</td> <td></td> </tr> <tr> <td>TEKORT 1980</td> <td style="text-align: right;">f 2.294, 89</td> </tr> <tr> <td colspan="2"> </td> </tr> <tr> <td>Organisatie van activiteiten:</td> <td style="text-align: right;">f 9.598,85</td> </tr> <tr> <td>Lezing 26-4-1980</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Ontvangsten</td> <td style="text-align: right;">f 92,50</td> </tr> <tr> <td>Kosten</td> <td style="text-align: right;">f 140,-</td> </tr> <tr> <td>Te kort</td> <td style="text-align: right;">f 47,50</td> </tr> <tr> <td>Weekend 29/30-3-1980</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Ontvangsten</td> <td style="text-align: right;">f 1.375</td> </tr> <tr> <td>Kosten</td> <td style="text-align: right;">f 1.480</td> </tr> <tr> <td>Te kort</td> <td style="text-align: right;">f 105,-</td> </tr> <tr> <td>Weekend 12/13-4-1980</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Ontvangsten</td> <td style="text-align: right;">f 2.868,-</td> </tr> <tr> <td>Kosten</td> <td style="text-align: right;">f 3.092,-</td> </tr> <tr> <td>Te kort</td> <td style="text-align: right;">f 224,-</td> </tr> <tr> <td>Weekend 27/28-9-1980</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Ontvangsten</td> <td style="text-align: right;">f 1.530,-</td> </tr> <tr> <td>Kosten</td> <td style="text-align: right;">f 1.430,-</td> </tr> <tr> <td>Gunstig resultaat</td> <td style="text-align: right;">f 100,-</td> </tr> <tr> <td>Weekend 18/19-10-1980</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Ontvangsten</td> <td style="text-align: right;">f 2.072,50</td> </tr> <tr> <td>Kosten</td> <td style="text-align: right;">f 3.094,39</td> </tr> <tr> <td>Te kort</td> <td style="text-align: right;">f 1.021,89</td> </tr> </table>	BANK	f 4.860,50	GIRO	f 2.320,20	KAS	f 123,26	BALIG SALDO		t/m 1979	f 9.598,85	EXPLOITATIE		TEKORT 1980	f 2.294, 89			Organisatie van activiteiten:	f 9.598,85	Lezing 26-4-1980		Ontvangsten	f 92,50	Kosten	f 140,-	Te kort	f 47,50	Weekend 29/30-3-1980		Ontvangsten	f 1.375	Kosten	f 1.480	Te kort	f 105,-	Weekend 12/13-4-1980		Ontvangsten	f 2.868,-	Kosten	f 3.092,-	Te kort	f 224,-	Weekend 27/28-9-1980		Ontvangsten	f 1.530,-	Kosten	f 1.430,-	Gunstig resultaat	f 100,-	Weekend 18/19-10-1980		Ontvangsten	f 2.072,50	Kosten	f 3.094,39	Te kort	f 1.021,89	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td>STAAT VAN BATEN EN LASTEN 1980</td> <td style="border-bottom: 1px solid black;"></td> </tr> <tr> <td>BATEN</td> <td style="border-bottom: 1px solid black;"></td> </tr> <tr> <td>Verkoop van boeken-brochures</td> <td style="text-align: right;">f 5.220,75</td> </tr> <tr> <td>Donaties</td> <td style="text-align: right;">f 8.816,30</td> </tr> <tr> <td>Rente bank-giro</td> <td style="text-align: right;">f 297,45</td> </tr> <tr> <td>Bijdrage tijdschrift NWIP</td> <td style="text-align: right;">f 2.399,96</td> </tr> <tr> <td>Lezing 26-4</td> <td style="text-align: right;">f 92,50</td> </tr> <tr> <td>Weekend 29/30-3</td> <td style="text-align: right;">f 1.375,-</td> </tr> <tr> <td>" 12/13-4</td> <td style="text-align: right;">f 2.868,-</td> </tr> <tr> <td>" 27/28-9</td> <td style="text-align: right;">f 1.530,-</td> </tr> <tr> <td>" 18/19-10</td> <td style="text-align: right;">f 2.072,50</td> </tr> <tr> <td colspan="2"> </td> </tr> <tr> <td>Tijdschrift</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Drukwerk</td> <td style="text-align: right;">f 5.791,43</td> </tr> <tr> <td>Vervoer</td> <td style="text-align: right;">f 787,75</td> </tr> <tr> <td>Verzendings</td> <td style="text-align: right;">f 1.308,45</td> </tr> <tr> <td>Aankoop boeken, maak brochures</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Schrijfmachine</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Telefoon-porti-reisk.-kantoorpen.</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Lezing 26-4</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Diversen</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Weekend 29/30-3</td> <td style="text-align: right;">f 1.480,-</td> </tr> <tr> <td>" 12/13-4</td> <td style="text-align: right;">f 3.092,-</td> </tr> <tr> <td>" 27/28-9</td> <td style="text-align: right;">f 1.430,-</td> </tr> <tr> <td>" 18/19-10</td> <td style="text-align: right;">f 3.094,39</td> </tr> <tr> <td colspan="2"> </td> </tr> <tr> <td>exploitatie tekort</td> <td style="text-align: right;">f 24.672,46</td> </tr> <tr> <td>Te kort</td> <td style="text-align: right;">f 2.294,89</td> </tr> <tr> <td>Totaal te kort:</td> <td style="text-align: right; border-top: 1px solid black;">f 26.967,35</td> </tr> <tr> <td colspan="2"> </td> </tr> <tr> <td colspan="2"> Hierbij zijn de kosten van de aankondigen niet inbegrepen </td> </tr> </table>	STAAT VAN BATEN EN LASTEN 1980		BATEN		Verkoop van boeken-brochures	f 5.220,75	Donaties	f 8.816,30	Rente bank-giro	f 297,45	Bijdrage tijdschrift NWIP	f 2.399,96	Lezing 26-4	f 92,50	Weekend 29/30-3	f 1.375,-	" 12/13-4	f 2.868,-	" 27/28-9	f 1.530,-	" 18/19-10	f 2.072,50			Tijdschrift		Drukwerk	f 5.791,43	Vervoer	f 787,75	Verzendings	f 1.308,45	Aankoop boeken, maak brochures		Schrijfmachine		Telefoon-porti-reisk.-kantoorpen.		Lezing 26-4		Diversen		Weekend 29/30-3	f 1.480,-	" 12/13-4	f 3.092,-	" 27/28-9	f 1.430,-	" 18/19-10	f 3.094,39			exploitatie tekort	f 24.672,46	Te kort	f 2.294,89	Totaal te kort:	f 26.967,35			Hierbij zijn de kosten van de aankondigen niet inbegrepen	
BANK	f 4.860,50																																																																																																																								
GIRO	f 2.320,20																																																																																																																								
KAS	f 123,26																																																																																																																								
BALIG SALDO																																																																																																																									
t/m 1979	f 9.598,85																																																																																																																								
EXPLOITATIE																																																																																																																									
TEKORT 1980	f 2.294, 89																																																																																																																								
Organisatie van activiteiten:	f 9.598,85																																																																																																																								
Lezing 26-4-1980																																																																																																																									
Ontvangsten	f 92,50																																																																																																																								
Kosten	f 140,-																																																																																																																								
Te kort	f 47,50																																																																																																																								
Weekend 29/30-3-1980																																																																																																																									
Ontvangsten	f 1.375																																																																																																																								
Kosten	f 1.480																																																																																																																								
Te kort	f 105,-																																																																																																																								
Weekend 12/13-4-1980																																																																																																																									
Ontvangsten	f 2.868,-																																																																																																																								
Kosten	f 3.092,-																																																																																																																								
Te kort	f 224,-																																																																																																																								
Weekend 27/28-9-1980																																																																																																																									
Ontvangsten	f 1.530,-																																																																																																																								
Kosten	f 1.430,-																																																																																																																								
Gunstig resultaat	f 100,-																																																																																																																								
Weekend 18/19-10-1980																																																																																																																									
Ontvangsten	f 2.072,50																																																																																																																								
Kosten	f 3.094,39																																																																																																																								
Te kort	f 1.021,89																																																																																																																								
STAAT VAN BATEN EN LASTEN 1980																																																																																																																									
BATEN																																																																																																																									
Verkoop van boeken-brochures	f 5.220,75																																																																																																																								
Donaties	f 8.816,30																																																																																																																								
Rente bank-giro	f 297,45																																																																																																																								
Bijdrage tijdschrift NWIP	f 2.399,96																																																																																																																								
Lezing 26-4	f 92,50																																																																																																																								
Weekend 29/30-3	f 1.375,-																																																																																																																								
" 12/13-4	f 2.868,-																																																																																																																								
" 27/28-9	f 1.530,-																																																																																																																								
" 18/19-10	f 2.072,50																																																																																																																								
Tijdschrift																																																																																																																									
Drukwerk	f 5.791,43																																																																																																																								
Vervoer	f 787,75																																																																																																																								
Verzendings	f 1.308,45																																																																																																																								
Aankoop boeken, maak brochures																																																																																																																									
Schrijfmachine																																																																																																																									
Telefoon-porti-reisk.-kantoorpen.																																																																																																																									
Lezing 26-4																																																																																																																									
Diversen																																																																																																																									
Weekend 29/30-3	f 1.480,-																																																																																																																								
" 12/13-4	f 3.092,-																																																																																																																								
" 27/28-9	f 1.430,-																																																																																																																								
" 18/19-10	f 3.094,39																																																																																																																								
exploitatie tekort	f 24.672,46																																																																																																																								
Te kort	f 2.294,89																																																																																																																								
Totaal te kort:	f 26.967,35																																																																																																																								
Hierbij zijn de kosten van de aankondigen niet inbegrepen																																																																																																																									